

# ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ . . . . .	13
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ . . . . .	15
ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ . . . . .	17
ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΕΚΔΟΣΗ. . . . .	19
ΟΙ ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ . . . . .	21

## *Κεφάλαιο Πρώτο*

### **ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ . . . . .	23
Α. ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ . . . . .	24
1. Η Αξιολόγηση Γενικά . . . . .	24
2. Η Εκπαιδευτική Αξιολόγηση . . . . .	27
Β. ΠΛΑΙΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ . . . . .	31
1. Πλαίσια Εφαρμογής . . . . .	31
2. Διακρίσεις . . . . .	31
Γ. Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ . . . . .	32
1. Της Αξιολόγησης Γενικά . . . . .	32
2. Της Αξιολόγησης στην Εκπαίδευση . . . . .	33
Δ. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ . . . . .	36
Ε. ΕΞΕΛΙΞΗ, ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ . . . . .	38
1. Εξέλιξη . . . . .	38
2. Σημερινή Κατάσταση . . . . .	43
3. Προοπτικές . . . . .	45

## *Κεφάλαιο Δεύτερο*

### **ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ**

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ - ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ . . . . .	46
Α. «ΣΤΟΧΟΚΕΝΤΡΙΚΑ» ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ . . . . .	51
1. Παρουσίαση . . . . .	51
α. Το Θεωρητικό Σχήμα του R. Tyler . . . . .	51
β. Το Θεωρητικό Σχήμα των Metfessel & Michael . . . . .	54

γ. Το Θεωρητικό Σχήμα του Hammond . . . . .	55
δ. Το Θεωρητικό Σχήμα του Provus . . . . .	57
2. Συνολική Εκτίμηση. . . . .	59
B. ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ «ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ - ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ» . . . . .	61
1. Παρουσίαση . . . . .	62
α. Το Θεωρητικό Σχήμα του D. Stufflebeam (CIPP). . . . .	62
β. Το Θεωρητικό Σχήμα του A. Alkin . . . . .	68
γ. Το Θεωρητικό Σχήμα του Patton . . . . .	71
2. Συνολική Εκτίμηση. . . . .	72
Γ. «ΚΡΙΣΕΟΚΕΝΤΡΙΚΑ» - «ΕΜΠΕΙΡΙΟΚΡΑΤΙΚΑ» ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ . . . . .	73
1. Παρουσίαση . . . . .	73
α. Το Θεωρητικό Σχήμα του M. Scriven. . . . .	73
β. Το Θεωρητικό Σχήμα του Eisner. . . . .	79
γ. Το Θεωρητικό Σχήμα του Borich. . . . .	80
2. Συνολική Εκτίμηση. . . . .	82
Δ. ΤΑ «ΠΛΟΥΡΑΛΙΣΤΙΚΑ - ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΑ» ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ . . . . .	83
1. Παρουσίαση . . . . .	84
α. Το Θεωρητικό Σχήμα του R. Stake . . . . .	84
β. Το Θεωρητικό Σχήμα του E. Guba . . . . .	88
γ. Το Θεωρητικό Σχήμα του Rippey . . . . .	89
δ. Το Θεωρητικό Σχήμα του McDonald . . . . .	91
ε. Το Θεωρητικό Σχήμα των Parlett & Hamilton . . . . .	92
2. Συνολική Εκτίμηση. . . . .	93
Ε. ΤΑ «ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ» ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ . . . . .	94
1. Παρουσίαση . . . . .	95
2. Συνολική Εκτίμηση. . . . .	96
ΣΤ. ΑΛΛΕΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ . . . . .	97
1. Παρουσίαση . . . . .	98
2. Συνολική Εκτίμηση. . . . .	100
Z. Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ . . . . .	101
1. Παρουσίαση . . . . .	101
2. Συνολική Εκτίμηση. . . . .	108
H. ΜΙΑ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΑΤΙΑ ΣΤΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ . . . . .	110
Θ. ΑΛΛΕΣ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΝ ΣΧΗΜΑΤΩΝ . . . . .	110
I. ΣΥΝΟΨΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ . . . . .	113

### Κεφάλαιο Τρίτο

## ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ, ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ . . . . .	115
A. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ . . . . .	116
1. Τι Είναι τα «Αντικείμενα» . . . . .	116
2. Πώς Προσδιορίζονται . . . . .	116
3. Ποια Είναι τα Αντικείμενα Αξιολόγησης στην Εκπαίδευση . . . . .	120

4. Πώς Πρέπει να Περιγράφονται τα Αντικείμενα . . . . .	126
<b>B. ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ.</b> . . . . .	126
1. Τι Είναι οι «Σκοποί» και οι «Στόχοι» . . . . .	127
2. Πώς Προσδιορίζονται . . . . .	128
3. Ποιοι Είναι οι Σκοποί/Στόχοι της Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης . . . . .	128
4. Πώς Πρέπει να Περιγράφονται . . . . .	130
<b>Γ. ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ.</b> . . . . .	130
1. Τι Είναι τα Κριτήρια . . . . .	131
2. Πώς Προσδιορίζονται . . . . .	131
3. Ποια Είναι τα Κριτήρια στην Εκπαιδευτική Αξιολόγηση . . . . .	134
4. Πώς Πρέπει να Περιγράφονται . . . . .	140
<b>Δ. Η ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ, ΣΚΟΠΩΝ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ.</b> . . . . .	141

### Κεφάλαιο Τέταρτο

## Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

<b>ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ.</b> . . . . .	142
<b>I. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ.</b> . . . . .	142
<b>II. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ</b> . . . . .	147
<b>A. ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ</b> . . . . .	147
1. Έννοια: Τι Είναι οι «Φορείς» Αξιολόγησης . . . . .	147
2. Ποιοι Είναι οι Φορείς Αξιολόγησης . . . . .	148
3. Ο Αξιολογητής ως Συντελεστής Αξιολόγησης . . . . .	151
4. Ο Αξιολογητής: Άτομο ή Ομάδα; . . . . .	153
5. Η Επιλογή του Αξιολογητή. . . . .	154
<b>B. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ, ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ</b> . . . . .	156
<b>Γ. Η ΘΕΩΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.</b> . . . . .	157
<b>Δ. ΤΑ ΕΙΔΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.</b> . . . . .	157
1. Έννοια: Τι Είναι το «Είδος Αξιολόγησης». . . . .	157
2. Ποια Είναι τα Είδη Αξιολόγησης. . . . .	158
<b>E. ΟΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ</b> . . . . .	160
1. Έννοια: Τι Είναι η Προσέγγιση . . . . .	160
2. Ποιες Είναι οι Προσεγγίσεις Αξιολόγησης . . . . .	160
<b>ΣΤ. ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ</b> . . . . .	169
1. Έννοια: Τι Είναι η Μέθοδος . . . . .	169
2. Ποιες Είναι οι Μέθοδοι Αξιολόγησης . . . . .	169
<b>Z. ΟΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ.</b> . . . . .	192
1. Έννοια: Τι Είναι η Τεχνική. . . . .	192
2. Ποιες Είναι οι Τεχνικές Αξιολόγησης . . . . .	129
<b>H. ΥΛΙΚΑ, ΜΕΣΑ, ΟΡΓΑΝΑ</b> . . . . .	204
1. Έννοια: Τι Είναι . . . . .	204
2. Ποια Είναι τα Υλικά, Μέσα, Όργανα Αξιολόγησης . . . . .	205
<b>Θ. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ</b> . . . . .	224
<b>I. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ</b> . . . . .	224

## Κεφάλαιο Πέμπτο

## Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ . . . . .	228
Α. ΟΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ . . . . .	229
Β. ΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ . . . . .	231
1. Γενικές Φάσεις . . . . .	231
2. Ειδικά Στάδια . . . . .	240

## Κεφάλαιο Έκτο

## Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΜΨΥΧΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ . . . . .	246
Α. ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΜΨΥΧΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ . . . . .	246
1. Το Προσωπικό της Εκπαίδευσης . . . . .	247
2. Άλλοι Έμψυχοι Συντελεστές . . . . .	249
3. Πρέπει να Αξιολογούνται; . . . . .	249
Β. Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ . . . . .	250
1. Πρέπει να Αξιολογείται ο Εκπαιδευτικός; . . . . .	251
2. Προβλήματα στην Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Γενικά . . . . .	254
3. Ιδιαίτερα Προβλήματα Σχετικά με την Αξιολόγηση του Έλληνα Εκπαιδευτικού . . . . .	256
4. Η Μεθοδολογία Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού - Γενικά . . . . .	259
5. Σκέψεις Σχετικά με την Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών στη Χώρα μας . . . . .	267
α. Αρχές . . . . .	268
β. Μεθοδολογία - Πράξη . . . . .	271
6. Πρακτικές σ' Άλλα Εκπαιδευτικά Συστήματα . . . . .	278
Γ. Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ . . . . .	285
Δ. Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ . . . . .	286
1. Το Διοικητικό Προσωπικό . . . . .	286
2. Το Διευθυντικό Προσωπικό . . . . .	289
3. Το Εποπτικό Προσωπικό . . . . .	292
4. Το Συμβουλευτικό Προσωπικό . . . . .	293
5. Το Πολιτικό Προσωπικό . . . . .	293
6. Το Βοηθητικό-Επικουρικό Προσωπικό . . . . .	294
7. Άλλες Ειδικότερες Ομάδες . . . . .	294
Ε. Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΛΛΩΝ ΕΜΨΥΧΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ . . . . .	205
ΣΤ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ . . . . .	295

## Κεφάλαιο Έβδομο

## Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΜΗ ΕΜΨΥΧΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΟΨΕΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ . . . . .	296
A. ΟΙ ΜΗ ΕΜΨΥΧΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ . . . . .	296
1. Ποιοι Είναι . . . . .	296
2. Πρέπει να Αξιολογούνται; . . . . .	297
3. Η Αξιολόγησή τους . . . . .	297
B. ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ. . . . .	314
1. Ποιες Είναι . . . . .	314
2. Πρέπει να Αξιολογούνται; . . . . .	314
3. Η Αξιολόγησή τους . . . . .	317

## Κεφάλαιο Όγδοο

## ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ - ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ. . . . .	318
A. ΕΚΦΡΑΣΗ-ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ. . . . .	319
1. Η Έκφραση της Κρίσης . . . . .	319
2. Η Παρουσίαση των Αποτελεσμάτων . . . . .	320
α. Χρόνος Παρουσίασης . . . . .	320
β. Τρόποι Παρουσίασης . . . . .	321
γ. Αρχές . . . . .	323
δ. Δομή και Περιεχόμενο . . . . .	325
ε. Χαρακτηριστικά της Παρουσίασης . . . . .	325
στ. Τελικές Σκέψεις . . . . .	326
3. Αποδέκτες των Αποτελεσμάτων . . . . .	327
B. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ . . . . .	328
1. Αρχές. . . . .	328
2. Ποιος Μπορεί/Πρέπει να Χρησιμοποιεί . . . . .	329
3. Για Ποιο Σκοπό - Με Ποιον Τρόπο . . . . .	330

## Κεφάλαιο Ένατο

## Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ - ΕΝΝΟΙΑ . . . . .	332
A. ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ - ΑΝΑΓΚΗ - ΣΚΟΠΟΣ - ΕΞΕΛΙΞΗ. . . . .	332
B. Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ. . . . .	333
1. Μορφές . . . . .	333
2. Πότε Ανατίθεται . . . . .	335
3. Ποιος την Πραγματοποιεί . . . . .	335

Γ. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ . . . . .	335
1. Αντικείμενο - Σκοπός - Κριτήρια . . . . .	336
2. Είδη, Προσεγγίσεις, Μέθοδοι, Τεχνικές, Μέσα, Διαδικασία . . . . .	342
3. Αρχές Μετα-αξιολόγησης . . . . .	342
Δ. ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ . . . . .	343

### Κεφάλαιο Δέκατο

## ΠΡΟΣ ΕΝΑ «ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ» ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ . . . . .	347
Α. Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΣΕΑ . . . . .	348
Β. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΣΕΑ . . . . .	349
1. Αρχές Διάρθωσης και Λειτουργίας του Συστήματος . . . . .	349
2. Δομή-Οργάνωση του Συστήματος . . . . .	351
3. Η Μεθοδολογία του Συστήματος . . . . .	355
Γ. ΜΙΑ ΚΑΤ' ΑΡΧΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΣΕΑ . . . . .	359
Δ. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ . . . . .	361
ΕΠΙΛΟΓΟΣ . . . . .	362
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ . . . . .	363
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ . . . . .	384
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΡΩΝ . . . . .	390
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ . . . . .	393